Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jesusa Urkidi Arejitabelaustegi

Etxebarria
Bizkaia (1935)



Aurkibidea

Biografia



Etxebarrian jaio zen, Euzkitze baserrian. Aita baserrikoa bertakoa zuen eta ama Mendatakoa. Hala ere, ama umea zela etorri zen Etxebarrira neskame. Hiru neba-arrebatatik bigarrena da Jesusa. Gaztetan, eskola utzi eta gero, josten ikasten hasi zen eta ezkondu eta gero ere jarraitu zuen bere amaginarrebarekin. Baserriko kontuez, gerrakoez, herriaz eta gaztetako ibilerez hitz egin genuen berarekin egon ginenean, besteak beste. Elkarrizketa Agustin Guenaga gizonarekin eta Maribel Guenaga koinatarekin batera egin genion. Ahaztuen Oroimena taldekoek ere egin zioten elkarrizketa, gerrako kontuak jasotzeko (ikusi euren webgunean).

Zintak

EBA-012

- **Proiektua**: Etxebarriko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxazarra, Ainhoa
- **Data**: 2014-01-27
- **Iraupena**: 70 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

EBA-013

- **Proiektua**: Etxebarriko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxazarra, Ainhoa
- **Data**: 2014-01-27
- **Iraupena**: 30 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

EBA-049

- **Proiektua**: Ahaztuen Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Bereziartua, Aitor - Ibarzabal, Patxi - Unamuno, Alberto
- **Data**: 2012-01-01
- **Iraupena**: 9 min
- **Euskarria**: Audio digitala

Pasarteak

1. Baserritik eskolara joan-etorriak oinez

- **Erref**: EBA-012/002
- **Iraupena**: 0:03:27. **Hasi**: 00:03:15. **Bukatu**: 00:06:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Jesusa sei urterekin hasi zen eskolan. Eguzkitze baserritik eskolara oinez egiten zituen egunean ostera bi. Gaur egun umeak autobusez edo taxiz jasotzen dituzte eskolara eramateko. Autobusak ere baziren, baina ordutegia ez zetorren bat eskola orduekin. 7 urteko neba eta biak gora eta behera ibiltzen omen ziren, "ahuntzen antzera. Kalean emakume batek galtzetin bustiak gordetzen zizkien eta eurak eskolan ziren bitartean sikatu. Abarkekin ibiltzen ziren normalean. Gerora katiuskak hasi ziren.

2. Aitak abarketak josten zituen

- **Erref**: EBA-012/003
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:06:42. **Bukatu**: 00:07:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Agustin eta Maribelen aitak abarketak josten zituen. Azkoititik ekartzen zituen zolak. Gero etxeko dendan saltzen zituzten abarketak.

3. Baserririk baserri telak saltzen

- **Erref**: EBA-012/004
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:07:50. **Bukatu**: 00:09:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Agustin eta Maribelen ama Bilbora joaten zen eta herriko jendeak etxekoentzat arropak ekartzeko eskatzen zioten, herrian ez zegoen erosteko aukerarik eta. Agustin 1952an etxerik etxe telak saltzen ibili zen. Etxeko dendarako ekartzen zituzten telak Bergaratik edo Bilbotik, eta gero astoarekin baserririk baserri joaten zen Agustin, saltzen.

4. Agustinena izan zen Markinako lehenengotako kotxea

- **Erref**: EBA-012/005
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:09:20. **Bukatu**: 00:10:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

Laburpena:
1953an ekarri zuen kotxea Agustinek. Berea izan zen Markinako lehenengotako kotxea. Gidatzeko baimena nola lortu zuen azaltzen du. 1928ko egurrezko kotxe bat erosi zuen 55.000 pezetan. Euren etxea 22.000 pezetan erosi zuten, hamar urte lehenago.

5. Amak jauregia erosi nahi izan zuen

- **Erref**: EBA-012/006
- **Iraupena**: 0:00:37. **Hasi**: 00:10:50. **Bukatu**: 00:11:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

Laburpena:
Euren etxeak 22.000 pezeta balio zituen. Aurreko jauregiak 28.000 ogerleko balio omen zituen 1948an, inguruko lur-sail eta guzti. Euren amak jauregia erosi nahi zuen, baina aita beldurtu egin zen sortuko zuten zorrarekin.

6. Markina inguruko jauregi eta dorretxeak; Gaitan Aiala familia

- **Erref**: EBA-012/008
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 00:13:16. **Bukatu**: 00:15:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Herrian dauden zenbait jauregi eta dorretxe aipatzen dituzte. Gaitan Aiala familia omen da Bizkaiko baserri ugariren jabea. Patrokua jauregia ere eurena omen zen.

7. Baserritarrei elikagaiak erosi eta Eibarren saldu

- **Erref**: EBA-012/010
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:15:50. **Bukatu**: 00:17:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
kotxearekin "erregateru" egiten omen zuen. Baserritarrei elikagaiak erosi eta Eibarko azokan edo tabernetan saltzen zituen. Asteazken eta larunbatetan joaten zen Eibarrera. Inguruko ganadu-feria inportanteenak Markinakoa, Elgoibarkoa eta Gernikakoa.

8. Neskak josten ikastera 14 urterekin

- **Erref**: EBA-012/012
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:18:20. **Bukatu**: 00:20:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Agustinen ama jostuna zen eta 22 neska izaten zituen josten ikasten. Neskek 14 urterekin ikasketak bukatzen zituzten eta josten ikastera joaten ziren. Jesusak ezkondu ostean josten ikasi zuen. Bere amak ez zuen izan ezer ikasteko aukerarik, eta asko iruditzen zitzaion josten ikastea ere.

9. Muxu ematea ere bekatu!

- **Erref**: EBA-012/013
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:20:18. **Bukatu**: 00:21:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Agustin kexu da hogei urterekin neska-laguntzera Eguzkitze baserriraino joan eta muxurik ere ez zuelako jasotzen. Bekatu omen zen. Gainera, abadeari kontatzen zioten dena. Maribelek fraide batek kofesatu zueneko pasadizoa kontatzen du.

10. Jauna hartu aurretik ez jan eta ez edan

- **Erref**: EBA-012/015
- **Iraupena**: 0:02:04. **Hasi**: 00:22:43. **Bukatu**: 00:24:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Euren sasoian herrian 2 abade zeuden: Frantzisko eta Martzelino. Aurretik 3 abade ere egoten omen ziren, eta baserrietan ere egoten ziren tarteka abadeak edo fraideak. Jauna hartu ahal izateko, ezer jan gabe egon behar zen aurreko gaueko 12etatik; urik ere ezin zen edan. Gerora ura edatea baimentzen hasi ziren.

11. Herriko pertsona inportanteenak: abadea, sekretarioa eta maisua

- **Erref**: EBA-012/017
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:25:40. **Bukatu**: 00:26:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Abadeari errespetu handia zitzaion. Berori esaten zioten, eta eskuan muin eman. Herrian inportanteenak abadea, sekretarioa eta maisua omen ziren. Medikurik ez zuten Etxebarrian bertan, Markinatik etortzen zen.

12. Telefonoa zuenak jendeari errekaduak eman behar

- **Erref**: EBA-012/019
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:26:56. **Bukatu**: 00:28:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Telefono bakarra zegoen herrian. Beraiek eduki zuten. Telefonoa zuenak errekadua emateko obligazioa zuen, eta batzuetan mendi puntara joan behar izaten ziren, edozein ordutan. Dena dela, batzuetan ondo hartzen zituzten baserrietan. Behin bost ogerleko eman zizkioten Agustini.

13. Zaragozan soldadutza egin eta pilotan jokatu

- **Erref**: EBA-012/020
- **Iraupena**: 0:03:05. **Hasi**: 00:28:05. **Bukatu**: 00:31:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Zaragozan egin zuen soldadutza Agustinek, eta bertan hasi zen profesional gisa pilotan, 18 urterekin. Baina denbora gutxi egin zuen. Debutatzera kanpora irten behar izaten omen zen. Inguruetan zaletasun handia egon da pilotarako. Txutxo eta Tarzan izan ziren herrian onenetakoak.

14. Etxebarrian erromeria domekero

- **Erref**: EBA-012/022
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:32:40. **Bukatu**: 00:35:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Inguruetako erromeriak. Etxebarrian domeka guztietan egoten zen erromeria. Eguraldi txarra zenean aroztegi baten, eta bestela frontoian. Agustinek dio apaizari ez ziola egia osoa kontatzen konfesatzerakoan. Etxebarrian baimenduta zegoen dantza lotua. Baina Garizuman debekatuta zegoen musika. Soinujoleak. Jaietan Markinako Musika Banda egoten zen. Mutilak joaten ziren neskengana dantza eskatzera.

15. Neskak Salbadora maistrarekin; mutilek urtero maisu berria

- **Erref**: EBA-012/029
- **Iraupena**: 0:02:55. **Hasi**: 00:44:15. **Bukatu**: 00:47:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Eskolan neskak maistrarekin egoten ziren eta mutilak maisuarekin. Doña Salbadora, aguraindarra. "Hablen en cristiano" esaten omen zuen beti. Bera ez omen zen oso gogorra, baina gizona bai. Mutilen irakasleak urtetik urtera aldatu egiten ziren. "Cara al sol". Zigorrak.

16. Maisuak txiza edanarazten zien

- **Erref**: EBA-012/030
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:47:10. **Bukatu**: 00:48:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
"Don Pirulo" maisuak poto batera txiza egin eta edanarazi egiten omen zien mutilei. Gaitzizena zergatik jarri zioten.

17. Zazpi hilabete etxetik alde eginda

- **Erref**: EBA-012/034
- **Iraupena**: 0:03:15. **Hasi**: 00:51:20. **Bukatu**: 00:54:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerrako administrazioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:
Fronteak zazpi hilabete iraun zituen inguruetan (Kalamuan). 1936ko urrian hasi eta 1937ko apirilera arte. Jesusa eta familiakoak etxetik alde eginda egon ziren zazpi hilabetez, milizianoak egon zirelako euren baserrian. Ganadu batzuk eurekin eraman zituzten, baina beste batzuk milizianoek erosi zizkieten "diru zurixagaz", Euskadiko diruarekin. Itzuli zirenean etxea nola zegoen.

18. Gerra garaiko oroitzapenak eta gerora entzundakoak

- **Erref**: EBA-012/036
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:55:10. **Bukatu**: 00:57:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Hasiera batean milizianoak pasa egin omen ziren aurrera, baina erreketeak atzean gelditu zirenean berriz itzuli omen ziren, eta Jesusaren baserri inguruan kokatu. Gernikako bonbardaketa Agustinek 5 urte bete zituen egunean izan zen. Gogoan ditu hainbat kontu. Inguruan ere bota zituzten bonbak. Esaten zuten Urkaregin bolbora kentzen zietela bonbei, eta batzuk ez zirela lehertzen. "Esperanza" lantegian munizioak egiten ziren.

19. Gerraostean, baserri eta lursail gutxi zen herrietan miseria

- **Erref**: EBA-012/037
- **Iraupena**: 0:02:50. **Hasi**: 00:57:30. **Bukatu**: 01:00:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerrako administrazioa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean Etxebarrian ez zuten hainbeste gose pasatu, etxe guztiek zutelako soroa edo baratzea. Ogi gosea bai pasa zuten. "Txusko" bat ematen zieten okindegian. Ondarroan edo herri handiagoetan egoera latzagoa izan omen zen, "miserixa alu". "Diru zuria"ren (Euskadiko diruaren) kontuarekin jendeak dirua galdu zuen, gero diru horrek baliorik ez zuen izan eta.

20. Taberna eta denda gerra aurretik, gerra garaian eta ostean

- **Erref**: EBA-012/038
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 01:00:20. **Bukatu**: 01:01:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra garaian milizianoek hartu zituzten taberna eta denda. Aitak etxe aurreko putzuan gordeta zituen ardo batzuk, baina haiek ere aurkitu zituzten. Gerraostean estraperloa. Gauza batzuk ezin ziren eduki eta inspektorea zetorrenean ezkutatu egiten zituzten.

21. Estraperloko gaiekin egiten ziren tranpak

- **Erref**: EBA-012/039
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 01:01:28. **Bukatu**: 01:02:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Dendan errazionamendua nola egiten zuten. Estraperloa egiten zuten gerraostean, baina batzuetan ziria sartzen zieten estraperloko gaiekin, eta isilik egon behar gainera.

22. Estraperloko olioa lapurtu zietenekoa

- **Erref**: EBA-012/040
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 01:02:35. **Bukatu**: 01:04:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Frantziatik kontrabandoan ekartzen zen olioa; gero, hura erosi eta estraperloan saldu. Gipuzkoatik Bizkaira edozer gauza pasatzeko zergak ordaindu behar izaten ziren, eta polizia foralak egoten ziren zaintzen. Behin Elgoibartik zekarten estraperloko olioa baserri batean gorde zuten eta ostu egin zizkieten hogei litroko bi garrafoiak.

23. Oilaskoen zerga ez ordaintzeko, eskupekoa

- **Erref**: EBA-012/041
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 01:04:10. **Bukatu**: 01:05:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Agustin Eibarrera joaten zenean oilaskoak saltzera, zerga ordaindu behar izaten zen. Baina aurkitu zuen irtenbidea: zaintzen zegoenari 10 pezetako eskupekoa eman eta aurrera.

24. Irin-fabrikan kopuru mugatua; ezkutuan errotetara

- **Erref**: EBA-012/042
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 01:05:12. **Bukatu**: 01:06:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean garia, indaba eta patata entregatu egin behar izaten zuten Jesusaren etxekoek. Garia irin-fabrikara eramaten zuten ehotzera, baina han mugatuta zuten kilo kopurua. Orduan, ezkutuan, Gizaburuagara joan behar izaten zen aita, karroa hartuta. Batzuetan Guardia Zibilak "erosi" egiten zituzten, haiek ere gosea izaten zuten eta.

25. Aitari estraperloan gertatutako pasadizoak

- **Erref**: EBA-012/043
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 01:06:36. **Bukatu**: 01:07:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Agustinen aita ere behin ezkutuan Gizaburuagara joan zen errotara. Bueltan zetorrela Guardia Zibilekin egin zuen topo. Astoa orratzarekin ziztatu zuen etxerantz alde egin zezan. Beste behin zilarrezko txanponekin gertatutako pasadizoa. Estraperloan harrapatuz gero, isuna.

26. Irin-fabrikan ehuneko bat kentzen zuten irina ehotzearren

- **Erref**: EBA-012/044
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 01:07:45. **Bukatu**: 01:09:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Irin-fabrikan hainbesteko bat kentzen zuten irina ehotzearren. Baina sarritan behar zena baino gehiago kentzen zuten. Gainera, kartila bat izaten zuten eta ezin izaten zen kopuru batetik gora eho. Orduan, ezkutuan joan behar izaten zuten inguruetako errotetara. Jesusaren etxeko morroia amorratu egiten zen irin-fabrikako lapurretarekin.

27. Morroiak

- **Erref**: EBA-013/001
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:02

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Lehen lan guztiak eskuz egin behar izaten ziren baserrian, eta jendea behar izaten zen lanerako. Baserrietan morroiak egoten ziren. Morroiak 1.000 pezeta urtean irabazten zituen, eta jan eta lo etxean egiten zuen. Munitibar eta Mendata aldetik gazte asko joaten zen morroi.

28. Etxean ez zuten politikaz hitz egiten

- **Erref**: EBA-013/005
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:03:29. **Bukatu**: 00:04:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gerra eta gerra osteko kontuak. Heriotz-zigorrarekin ez zuten herriko inor hil. Herritarren arteko salaketak. Markinan hiru-lau lagun fusilatu zituztela dio Agustinek. Etxean ez zuten politika kontuez hitz egiten.

29. Aita kamineroa

- **Erref**: EBA-013/006
- **Iraupena**: 0:00:31. **Hasi**: 00:04:37. **Bukatu**: 00:05:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Agustinen eta Maribelen aita kamineroa zen. Gerra denboran batetik bestera zebilela tiroak gertu sentitu zien aitak. Postaria hil omen zen tiroak jota.

30. Anbotoko Mari eta Sakamantekas

- **Erref**: EBA-013/008
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:05:13. **Bukatu**: 00:07:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Anbotoko Mariri buruzko kontuak kontatzen zizkien etxean. Jesusaren amak Marirengan sinesten zuen. Sakamantekas nor zen. Sorgin kontuak, baserrietako jendea eta umeak beldurtzeko. Pistolak agertu zirenean, sorgin denak desagertu.

31. Sinesmenak eta bisioak

- **Erref**: EBA-013/010
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:08:14. **Bukatu**: 00:09:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:
Sinesmena: bidegurutzetan arimak agertzen zirela uste ohi zen. Goseak eragindako bisioak, hildakoak ikustea...

32. "Meza ateratzea"

- **Erref**: EBA-013/012
- **Iraupena**: 0:00:30. **Hasi**: 00:10:08. **Bukatu**: 00:10:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Norbait hildakoan hildakoari "meza ateratzeko" ohitura. Meza eskaintzen ez zenetan, arima libre zebilela esaten zen. Hildakoei buruzko sinesmenak.

33. Sepultura eta elizako ohiturak

- **Erref**: EBA-013/013
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:10:38. **Bukatu**: 00:12:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Lehen elizan sepulturak zeuden. Sepulturari urtebetean kandela eta trapu beltz bat jartzen zitzaion. Meza nagusia izaten zenean, kandela piztu egiten zen. Antzina, elizan bertan lurperatzen ziren hildakoak. Beraien gurasoek ere ez omen zuten hori ezagutu. Meza garaian, emakume bakoitza bere aulkian eseritzen zen; gizonezkoak, berriz, bankuetan. Gizonezkoak aurrean eseritzen ziren, eta emakumeak, ostera, atzean. Emakumeak mantilarekin joan behar ziren mezara.

34. Lutoa

- **Erref**: EBA-013/014
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:12:24. **Bukatu**: 00:13:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Lutoa. Beltzez janztea. Medio lutoko arropa, osaba hil zelako. Lehen arropa egin egin behar izaten zen; egindako arropa kapitaletan bakarrik egoten zen.

35. "Elizan sartzea"

- **Erref**: EBA-013/015
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:13:20. **Bukatu**: 00:14:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Familia edukitakoan, haurraren bataioa egiten zen. Ama etxean geratzen zen. Emakumea hilabetean egoten zen etxetik irten gabe. "Elizan sartzea" (zeremonia), emakumea kandela batekin joaten zen elizara, eta abadeak elizan sartzeko baimena ematen zion.

36. Erditzeak

- **Erref**: EBA-013/016
- **Iraupena**: 0:02:23. **Hasi**: 00:14:50. **Bukatu**: 00:17:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Jesusak lehenengo haurra galdu egin zuen. Etxean hasi zuen erditze prozesua, baina erditzea hasi eta berehala zibor-hestea atera zitzaion, eta Eibarko ospitalera eraman zuten. Jaiotzeko unean, haurra ito egin zen. Ondorengo bi haurrak etxean eduki zituen, medikuarekin. Aurretik, parterak ibiltzen ziren. Maribelek ospitalean eduki zituen haurrak. Etxean erditzearen arriskuez hitz egiten dute.

37. Lehen ume asko hiltzen zen

- **Erref**: EBA-013/017
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:17:13. **Bukatu**: 00:18:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Lehen ume asko hiltzen zen jaioberritan. Hil-kanpaiak. Umeak hiltzen zirenean, kanpaiak era jakin batean jotzen ziren.

38. Asunak, sukarra eta gripea sendatzeko

- **Erref**: EBA-013/020
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:22:34. **Bukatu**: 00:23:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:
Asun sorta batekin gaixo zegoenari lepoan igurztea edo jotzea, sukarra eta gripea kentzeko. Min eta erre handia lagatzen du azalean asunak. Txerriekin ere erabiltzen ziren asunak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-17

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com